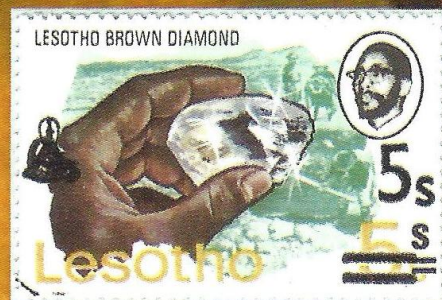

אוקט' - דצמבר 2014 ■ מס' 111 שנה 23

העיקר זה הרומנטיקה

נושאון - ביטאון איל"ת - אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

עורך: יורם לוביאניקר עורך משנה: לורנס פישר

עורך גרפי: הדי אור

דוא"ל: noson.ed@gmail.com

בית יואל, נמל תל אביב 40, תל אביב 63506

Nos'on ISSN 0792-6448

תוכן העניינים:

עמ' 2	דבר העורך
עמ' 4	אזורי היין הרומנטיים של צרפת
עמ' 10	המרדף אחר תמונת "חתן - כלה"
עמ' 14	היופי עוצר הנשימה של התכשיטים
עמ' 18	נשים, אהבה ולפעמים גם מחלות
עמ' 26	אינדקס נושאונט
עמ' 29	תימאטיקה מתחת לפטיש
עמ' 31	הגדרה קולעת בול
עמ' 32	מכתבים למערכת

ועד האגודה והפעילים:

יו"ר - יצחק ברק (השחר 34, ראשון לציון 75261, 054-5314568)
סגן יו"ר - מנחם לדור (ת.ד. 340, הר אדר 90836, 054-4825007)
מזכיר - יורם לוביאניקר (בית יואל, נמל תל אביב 40, תל אביב 63506, 054-5402723)
גזבר - שלמה וורגן (ת.ד. 2561, ראשון לציון 75124, 054-6855951)
חבר ועד - ד"ר יהושע מגר (מעלה גיא אוני 228, ראש פינה 12000, 052-8802725)
חבר ועד - לורנס פישר (054-7799297)
ועדת ביקורת - יוחנן מי-רז (יו"ר), חגי זהר, משה רימר.
עורכי נושאון - יורם לוביאניקר, לורנס פישר

שירותים לחברים: נושאון - ארבע פעמים בשנה, נושאונט - ארבע פעמים בשנה, נושאונצ'יק - 12 פעמים בשנה, מכירות פומביות, שירותי ספריה תימאטית, מפגשים, סמינרים והרצאות, צוות מומחים, "שבל" (ביטאון התאחדות בולאי ישראל).

דמי חבר (2014): מבוגר - 140 ₪, נוער - 70 ₪.

תאריך אחרון למשלוח חומר לחוברת הבאה: 1.9.14

דבר העורך

שלום לכם,

נושאון מוקדש הפעם לענייני רומנטיקה ואהבה. **עמוס רביד** לוקח אותנו לטיולים באיזורי היין הרומנטיים ביותר בצרפת. המרדף אחר פריט בולאי המראה חתן הנושא בזרועותיו את כלתו עומד במרכז מאמרו של **משה רימר**. שני המאמרים הבאים מוקדשים לדברים שהאזהבים מעניקים זה לזה: **יוסי חרש** מספר על תכשיטים, ואילו מאמרו של **ד"ר הדי פייבל** עוסק במחלות מין. כמה

מהדמויות החשובות בהיסטוריה נידבקו במחלות מין, והדבר גם השפיע על פועלם. המדור של **אסף אברהם** מוקדש הפעם לבול אהבה. קריאה מהנה!

גליון זה של נושאון הוא האחרון לשנת 2014, וכרגיל זהו זמן מתאים לחשבון נפש של העורכים. השנה פירסמנו (בנושאון ובנושאונט) מאמרים וידיעות פרי עטם של 21 מחברים שונים, מספר הדומה לזה של שנים קודמות. מספר גבוה של מחברים שונים מעיד על גיוון החומר המוגש לקוראים, וכעורכים אנו גאים על כך מאוד. חשוב לנו לציין, כי שליש מבין המחברים השנה פירסמו השנה לראשונה מאמר בבטאוננו, וגם עובדה זו ממלאת אותנו בסיפוק. האם גם בשנה הבאה יעלה בידינו להביא בפני הקוראים חומר מגוון בה במידה? התשובה לשאלה זו נמצאת בידיכם, חברי איל"ת. הגליונות הבאים שלנו יוקדשו לאמנות ולרצח, וכרגיל אנו קוראים לכל החברים המעוניינים לפרסם מאמר בגליונות אלו ליצור קשר בהקדם עם המערכת.

מאחר וזו, כאמור, החוברת האחרונה של שנת 2014, הרי שהגיע הזמן לתשלום דמי חבר לאיל"ת לשנת 2015 ההולכת ומתקרבת. דמי החבר נותרו ללא שינוי – 140 שקל למבוגר ו-70 שקלים לנוער – זאת השנה הרביעית ברציפות. אל ייקל הדבר בעיניכם: מחירי הדואר עלו משמעותית בשנים האחרונות, ומן הסתם הם יתייקרו עוד בקרוב. חמור מכך: הירידה המתמשכת במספר החברים – תופעה ממנה

סובלים כמעט כל הארגונים הבולאיים בעולם המערבי – מכבידה עלינו מאוד. אנו קוראים לחברים להקל עלינו, ולהקדים ולשלוח את דמי החבר לגזבר, **שלמה וורגן**. בהזדמנות זאת נציין, כי כשלושים חברים עדיין לא שילמו את דמי החבר לשנת 2014. באמת שלא ברור לנו למה אנחנו צריכים להשקיע אנרגיה רבה כל כך בנושא זה. ברור לחלוטין כי ייטב לכולם אם האנרגיה והזמן שלנו יוקדשו לפעילות קונסטרוקטיבית לקידום הבולאות ולא למאמצי גביה.

רון ברש מרצה על האוסף שלו. צילום: משה רימר

באמצע ספטמבר נערך מפגש נוסף של איל"ת במוזיאון ארץ ישראל ברמת אביב. לשמחתנו הנוכחות הפעם הייתה גבוהה במיוחד, ולא פחות מעשרים וארבעה חברים הגיעו לשמוע מחברנו **רון ברש** על האוסף שלו העוסק במפות וניווט. הנוכחים התרשמו מאוד מעומק הידע של רון בנושא האיסוף שלו, וניכר כי נושא האיסוף הצית את דמיונם של רבים. אנו סבורים כי החלטתו של

יושב ראש איל"ת, **יצחק ברק**, להעניק את הבמה במפגשים שנערכו בשנתיים האחרונות גם לחברים שאינם נמנים על צמרת המציגים שלנו הוכיחה את עצמה. המפגשים יתחדשו לאחר פגרת החגים, וכרגיל אנו נעדכן אתכם בזמן אמת באמצעות הדואר האלקטרוני.

מספר עדכונים הקשורים לפעילותה של התאחדות בולאי ישראל: ביום שלישי ה-23 בדצמבר יתקיים יום הבולאות העשרים ושמונה. ההרשמה לכנס היא במשרדי התאחדות, ודמי ההרשמה לחברי ההתאחדות (וכמובן, גם לחברי איל"ת) עומדים על 120 שקלים. הרשמה מוקדמת היא חובה (לא ניתן להרשם ביום האירוע), ומאחר ומספר המקומות הוא מוגבל מומלץ להקדים ולהרשם.

לאחרונה גם יצאה לאור חוברת חדשה של תולדות הדואר של ארץ ישראל. החוברת הנוכחית – מספר 126-127 – היא מעניינת במיוחד, והעורך **יהודה קליינר** ראוי לשבחים על עבודתו המעולה. חברי איל"ת יכולים לרכוש את החוברת במשרדי ההתאחדות תמורת 20 שקלים בלבד. לסיום נציין, כי הירידים הבולאיים בדיזנגוף סנטר נמשכים, והם מתקיימים ביום שלישי הראשון של כל חודש. מקום היריד השתנה מעט, וכיום הוא נערך בקומת הקרקע בצידו המזרחי של הסנטר (ליד סניף בנק הפועלים). בחודש אוגוסט הוצג ביריד חלק מאוספו של חברנו **משה ביאלי** על נשים בתנ"ך בראי האמנות. כבוד!

נושאן יוצא לאור הפעם בימי החגים של חודש תשרי. אנו מנצלים את העיתוי כדי לברך את כל החברים בשנה טובה, שנת בריאות, שנת בולאות פוריה והחשוב ביותר – שנת שלום!

שלכם,
יורם ולורנס

אזורי היין הרומנטיים של צרפת עמוס רביד

צרפת היא ארץ הרומנטיקה. והיין. זה לא שאין יינות מעולים גם בארצות אחרות - ברור שיש - אבל צרפת, על אזורי היין הנפלאים שלה, היא עדיין המלכה. השילוב של היין המעולה, האוכל, התרבות, הנופים, הערים היפיפיות והכפרים הקסומים יחד עם התשתיות הנוחות מהווה מתכון בטוח לטיולים רומנטיים בלתי נשכחים.

צרפת היא יצרנית היין הגדולה בעולם. יחד עם זאת היא מתאפיינת במגוון גדול של אזורי יין שונים מאוד זה מזה. כמעט לכל אזור יש את הייחוד שלו וסגנון היין המאפיין אותו. הדרך להשיג זאת משלבת מסורת ארוכת שנים, אקלים מגוון ומנגנון שמחייב כל אזור לעמוד בכללים נוקשים המתייחסים לגבולות הגיאוגרפיים, לזני הענבים המותרים ולאופי היין המיוצר מהם. השיטה שמעוגנת בחוק הצרפתי יצרה מיתוג אזורי חזק ליינות הצרפתיים ופרסמה אותם ברחבי בעולם. שמפאן עם היינות המבעבעים המפורסמים, אלזאס עם היינות הלבנים המופלאים ובורדו – מלכת היינות האדומים, הם רק כמה דוגמאות.

אין מתחרים לצרפת בשילוב של יין, אוכל, נופים ותשתיות נוחות

לא כללנו כמובן את כל אזורי היין של צרפת בכתבה. אפילו הגיליון כולו לא היה מספיק לשם כך. וברור שאזורי יין נהדרים רבים ולא פחות רומנטיים יש גם באיטליה, ספרד, גרמניה, אמריקה ואיפה לא. גם בישראל. אבל נשאר משהו לפעם הבאה. בקיצור, במקום לדבר פשוט נארוז מזוודה, נעשה קצת שיעורי בית ונצא לדרך.

מי ששותה לא נוהג!

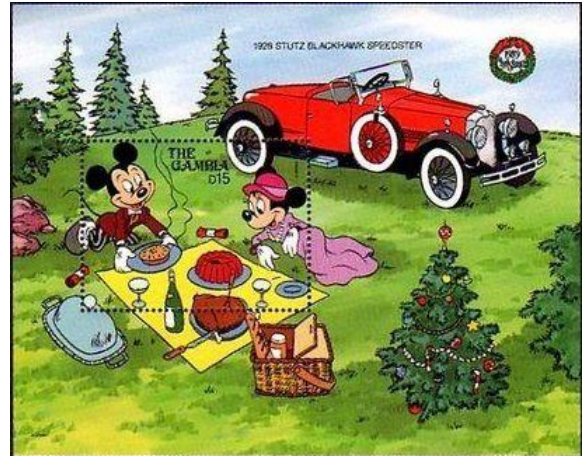
מספר טיפים לטיולי יין

הכלל הראשון במעלה הוא בטיחות: **מי ששותה לא שותה**. בכל חדר טעימות קיימות מרקקות, כך שאפשר לטעום מבלי לבלוע את היין אבל גם אז יש להיזהר. בקיצור, למנות נהג תורן.

מומלץ מאוד **לתאם את הביקור מראש**. בחלק גדול מהיקבים אי אפשר פשוט לבוא ולדפוק על הדלת. במיוחד בטובים והמעניינים שבהם. בדרך כלל אפשר להזמין ולתכנן את הביקורים באינטרנט. אם תיאמתם את הביקור יש **להגיע בזמן**. איחורים לא מתקבלים באהדה, ובצדק. לעיתים הם לא מתקבלים בכלל. זכרו שלמארח, בין אם הוא בעל היקב, היינן או עובד שזהו תפקידו, יש עוד משימות לא פחות חשובות לעשות באותו יום.

אחת הטעויות הנפוצות בסוג זה של טיולים היא קביעת תכנית יומרנית ועמוסה יתר על המידה. אני ממליץ - **לא יותר מידי**. אין צורך לבקר במספר יקבים בכל יום. זה הופך למרוץ חסר תוחלת כנגד הזמן, והורס את כל הרומנטיקה. כדאי לעשות את הדברים בנחת ולהשאיר זמן גם לפעילויות רומנטיות אחרות, כגון פיקניק בחיק הטבע (כמובן, עם בקבוק יין טוב).

ביקבים הגדולים והממוסדים הביקור יהיה לרוב כרוך בתשלום ואין חובה לרכוש יין בתום הביקור. גם ביקבים הקטנים והמשפחתיים אין חובה כזו אבל אם אהבתם את היין והביקור היה מהנה זה בטח לא יזיק.

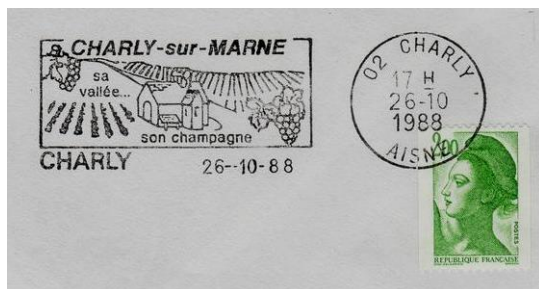
אפשר לקנות בקבוק יין טוב ולערוך פיקניק

איך מתכננים טיול יין רומנטי?

לחוויה רומנטית מיטבית יש לבחור תחילה את אזור היין. כדאי להתמקם במלון כפרי נאה עם מסעדה טובה במרכזו של האזור, ומשם לצאת לטיולי כוכב באזור. אז אפשר לטייל בנחת במשך היום וליהנות מבקבוק יין טוב בארוחת הערב מבלי לחשוב על הנהיגה שאחרי. ארגון שאטו & הוטלס (<http://www.chateauxhotels.com>) מציע מבחר עצום של מלונות רומנטיים שכאלו בכל רחבי צרפת ברמות מחיר סבירות יחסית. ארגון רלה א שאטו (<http://www.relaischateaux.com>) מציע אופציה דומה אך לרוב מהודרת ויקרה למדי.

שמפאן

שמפאן זה אפריטיף רומנטי מצוין. חבל שמפאן - ארדן, אחד מאזורי היין המפורסמים והמרתקים בעולם, נמצא במרחק של כ-150 קילומטר צפון-מערבית לפריז, כך שניתן לבקר בו במהלך גיחה של יום אחד מעיר האורות. אבל אם רוצים להרגיש את האזור באמת כדאי להתנחל לזמן קצת ארוך יותר.

גבעות מכוסות כרמים

הגבעות, המכוסות כרמים עד קצה האופק, מזמינות את התייר הרומנטי לשוטט בכפרים הציוריים ובכבישים הצרים המחברים ביניהם, לבקר ביקבים הקטנים

מכתב BLP משנת 1923 עם פרסומת לשמפנייה

הקתדרלה של ריימס

והמשפחתיים כמוהם תמצאו רבים כמעט בכל כפר, ולהיווכח שהמשקה היוקרתי הזה מתחיל את דרכו בעבודה חקלאית קשה. זני הענבים כאן הם שרדונה, פינו נואר ופינו מונייה. על השיטה המסובכת לייצור היין המבעבע תשמעו כבר ביקב.

היקבים הגדולים והמפורסמים, הגרנד מרקז, ממוקמים לרוב בשתי הערים המרכזיות - ריימס ואפרנה, ומציעים סיורים מודרכים מסודרים במרתפים האינסופיים המדהימים

ומסתיימים תמיד בטעימות. כמו בכל צרפת גם בשמפאן אוכלים טוב. בצהריים קחו לעצמכם אתנחתא לארוחה קלה (או פיקניק) ושתו כוס שמפניה צוננת. בערב לכו על בקבוק. רומנטיקה או לא?

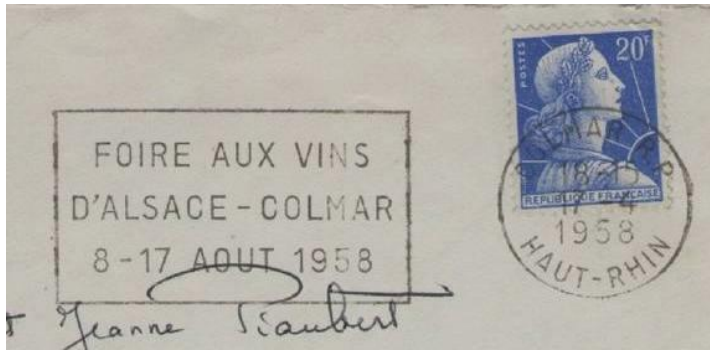
כמובן שחוץ מלשתות שמפנייה יש עוד דברים לעשות באזור: הקתדרלה של ריימס הבנויה בסגנון גותי היא אתר מורשת עולמי, ורוב מלכי צרפת מאז המאה השביעית הוכתרו בה. התייר הישראלי ירצה בוודאי לבקר גם בטרואה – העיר בה חי ופעל **רבי שלמה יצחקי** (רש"י) לפני כמעט אלף שנה, אשר בה יש גם פסל לזכרו. אגב, רוב ההיסטוריונים מסכימים כי רש"י ובני משפחתו התפרנסו מייצור יין.

אלזס

חבל הארץ של אלזס הוא אחד מאזורי היין היפים בצרפת (ובעולם כולו). האזור שהחליף ידיים מספר פעמים במהלך ההיסטוריה משלב בין תרבות צרפתית וגרמנית ומציע כמעט את כל מה שתיר יין רומנטי יכול לחלום עליו.

דרך היין הקסומה של אלזס נמשכת לאורך 180 קילומטר מצפון לדרום ומחברת בין הכפרים ציוריים שמזמינים אותך להחנות את הרכב ולשוטט בסמטאות הצרות. בקצה הכפר, היכן שנגמרים הבתים, מתחילים הכרמים. שיטוט משולב ברכב וברגל בכרמים התלולים יהיה דרך מצוינת להכיר את האזור. הג'י פי אס מאפשר לך ללכת לאיבוד כאוות נפשך בכבישי השרות הקטנטנים שמטפסים לעבר הכרמים.

היינות כאן הם לבנים נפלאים ומרעננים. ריזלינג הוא הזן החשוב לצד גוורצטרמינר, פינו-בלאן, פינו-גרי, סילבנר ואחרים. סגנון היינות נע בין יבשים לחצי יבשים ועד ליינות קינוח מתוקים מדהימים. מחירי היין לרוב אינם יקרים, אם כי המפורסמים והנחשבים שביניהם לא שמעו על מיתון עולמי וזוטות מעין אלו. אחדים מהם יודעים גם להתיישן היטב, תכונה לא טריוויאלית ביינות לבנים.

יריד יין בעיירה קולמר

המרכז התיירותי של חבל אלזס היא העיירה קולמר, ומשם כדאי לצאת לטיולים לאורך "דרך היין". לעניות דעתי כל הכפרים לאורך דרך זו ראויים לביקור, אך אני ממליץ במיוחד על קייזרסברג וריקוויר. ואחרי שמיצנו את כל זה תמיד אפשר לחצות את נהר הריין (ואת הגבול

הגרמני) ליום טיול ביער השחור. גם חובבי ההיסטוריה ימצאו עניין מיוחד בתהפוכות הרבות אותן עבר האזור בין צרפת לגרמניה במאות ה-19 וה-20.

הגהת מטבעת של בול צרפתי משנת 1945 שהונפק לציון שחרורה של אלזס מידי הגרמנים

עמק הלואר

עמק הלואר משתרע לאורך כ-250 קילומטר, ממזרח למערב, מסביב לאורך שבנהרות צרפת. זהו אחד מהאזורי הביקור הפופולאריים ביותר של צרפת, והוא משלב נופים, טבע, עיירות עתיקות וכמובן – ארמונות מפורסמים. וכל זה מתובל ביין מעולה. לא בכדי נכלל האזור ברשימת אתרי המורשת של אונסקו.

חותמת ביול של יקב מהעיירה סומיר שבצמק הלואר, המפורסמת בין שלה

הלואר מציע מגוון גדול מאוד של אתרי ביקור ואזורי יין. המזרחי והמפורסם מכולם הוא סנסר, הנמצא מרחק נסיעה לא גדול מפאריס. כאן, ובעיירה הסמוכה פואי סור לואר, מייצרים יינות לבנים ארומאטיים נפלאים מזן הסוביניון בלאן. במרכז הצמק מייצרים יינות לבנים נהדרים גם מהזן שנין בלאן ובמערב, באזור העיר נאנט, לבנים יינות לבנים סופר מרעננים מזן בשם מלון דה בורגון. בכלל הלואר מפורסם יותר ביינות הלבנים שלו אבל גם מקומם של האדומים, של יינות הרוזה ואפילו המבעבעים לא נפקד. לצד היין בוודאי תרצו להתענג על מגוון הגבינות האיכותיות המיוצרות באזור (סנט מור, ואלנסי, שאביניול, סל-סור-שר ועוד). בנוסף להנאה הקולינארית אסור לוותר על ביקור בערים ההיסטוריות הרבות ובארמונות המלוכה ההיסטוריים.

אל תוותרו על הטירות המרהיבות של צמק הלואר, כמו טירת שאמבור. גלוית מירב.

בורדו

בדרום מערב צרפת, במרחק של כ-500 קילומטר מפריז, נמצא אזור היין הגדול והחשוב בצרפת, המכה של עולם היין. מספר מדהים של כ-10,000 יקבים מיצרים כמות מדהימה לא פחות של כ-5 מיליארד ליטר יין בשנה. אחדים מן היקבים נחשבים לאייקונים של ממש, ובהתאם מחיר של בקבוק בודד מתצורתם יכול להגיע למאות ואף לאלפי יורו. מאוד מומלץ לבקר ביקבים אלו (שאטו לאפיט רוטשילד, שאטו מוטון רוטשילד, שאטו מארגו, שאטו לטור), אבל הדבר דורש תיאום זמן רב מראש.

חותמת ביול של יקב שאטו זייסקור באזור הכפר מארגו

האזור מפורסם בעיקר בזכות היינות האדומים שלו, ברובם תערובות ("בלנדים" בלשון אנשי המקצוע) של ענבי קברנה-סוביניון, מרלו ולעיתים מעט קברנה-פרנק ופטי-וורדו. היינות הלבנים של בורדו מיוצרים משילוב של סוביניון-בלאן וסמיון. האזור שטוח, יחסית, ומרבדי הכרמים פרושים על פני עשרות קילומטרים מסביב לעיר בורדו. שטח אדיר זה מתחלק לתתי אזורים רבים, החשובים שבהם הם אזור המדוק שמצפון לעיר, גראב, פסאק-לאוניין וסוטרן שמדרום לה וסנט אמיליון ופומרול במזרח.

סנט אמיליון

העיר בורדו, המונה כ-240,000 תושבים, נהנתה בעשור האחרון מהשקעות מסיביות והפכה לאטרקציה תיירותית בפני עצמה שכדאי להקדיש לה יום אחד לפחות. בפרט, אסור לוותר על הרובע העתיק של העיר. ואם כבר הגענו עד כאן לא כדאי לפספס את עיירת ימי הביניים היפיפיה והרומנטית סנט אמיליון, ואת דיונת פילה – הדיונה הגבוהה באירופה.

כמובן, יש עוד אזורים בצרפת הראויים לטיול יין רומנטי אליהם לא התייחסנו במאמר זה, אבל כבר ציינתי לעיל שאני דוגל ב"תפסת מרובה – לא תפסת". אז קחו את בחירי ליבכם לטיולים הרומנטיים המוצעים כאן. עד שתמצו את האפשרויות שנכללו במאמר זה יוקדש בוודאי גיליון נוסף של נושאן לנושא רומנטיקה, ואנו נביא בו הצעות נוספות לטיולי יין רומנטיים.

עמוס רביד הוא מומחה יין המנהל את ההדרכה בחברת שקד, יבואנית ומפיצת יינות איכות מרחבי העולם. עמוס גם אוסף פריטי אלכוהול ויין ישראליים. כתובתו למשלוח תגובות: amosravid@gmail.com

המרדף אחר תמונת "חתן – כלה" משה רימר

צעדים ראשונים

כאספן בולים, המלקט פריטים הקשורים לנושא מסוים (דבר המכונה בלשון הבולאים "איסוף תימאטי"), עסקתי כעשרים שנה באיסוף ובתצוגה של אוסף בנושא "צדפים". האוסף הזה הוצג במספר תערוכות בולים, והגיע להישגים נאים. בשלב מסוים, לאחר שהצלחתי ללקט את מרבית הפריטים המשמעותיים הקשורים לנושא הזה, היה ברור כי העיסוק בצדפים מיצה את עצמו, והגיע הזמן לנסות ולחפש אתגרים חדשים.

בשנת 2008 החלטתי לנסות ולהרכיב אוסף בנושא חדש לחלוטין. אל יקל הדבר בעיניכם: פיתוח אוסף בולים ברמה גבוהה הוא עניין הדורש השקעה רבה של ידע, לימוד וחיפוש אחר פריטים בולאיים מתאימים. ההחלטה לפתוח דף חדש ולהתחיל אוסף בתחום שונה לחלוטין היא עניין טראומתי ביותר. אני בחרתי לבנות אוסף בנושא מוזר ביותר – הפריטים אותם סוחר האדם על גופו. לא זה המקום להרחיב בתיאור הדרך בה הגעתי לנושא זה דווקא, אבל מרגע שהתחלתי ללמוד את התחום הופתעתי מן האפשרויות הרבות הטמונות בו.

מה זאת אומרת "דברים שאדם סוחר על גופו"?

תינוק נולד לעולם כשהוא "ערום כביום היוולדו", אבל מהר מאוד הוא מתחיל לשאת על גופו חפצים מסוגים שונים. חיתול, בגד חם, מוצץ, צעצוע, טלפון סלולארי, מפתחות של המכונית.... בקיצור, אני מזמין כל אחד מן הקוראים לעמוד מול המראה הקרובה ולהכין רשימת מלאי מפורטת של הפריטים השונים שיש על גופו (לא כולל כמובן את הגוף הטבעי עצמו).

בול מיוגוסלביה המראה את
דיוקנו של המלך פטר השני.
בשל טעות דפוס נראה כי
המלך עונד עגיל באוזנו.

הנה מספר דוגמאות שיבהירו את העניין: שינים הן לא חלק מן האוסף, משום שהן חלק מהגוף באופן טבעי. לעומת זאת, שן זהב היא בהחלט חלק מן האוסף, כמו גם סתימת המתכת, ה"גשר" ליישור השיניים, ה"אודם" המרוח על השפתיים וכך הלאה. עתה הביטו על כף היד שלכם: יש טבעת? אולי "לק" על הציפורניים? שעון או צמיד על פרק היד? בקיצור, כל תוספת שהיא אשר אינה חלק מן הגוף הטבעי, היא חלק מן האוסף.

במה מתמקד האוסף?

האוסף עוסק, כאמור, בכל הדברים שהאדם נושא על גופו, תוך התמקדות בשתי שאלות מרכזיות:

1. כיצד נושא האדם אותם "דברים"? האם הוא אווז אותם באופן אקטיבי בכוח

השרירים? האם הם כרוכים סביב חלקי הגוף (חגורה, רצועת שעון)? האם הם מודבקים אל הגוף (שפתון, עדשות מגע)?

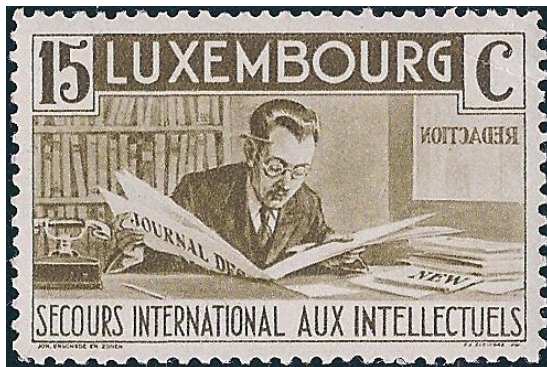
2. מדוע האדם טורח לשאת אותם חפצים על גופו? האם זה קישוט? סמל סטטוס? אמונה דתית? הגנה מפני תנאי הסביבה? שינוי הגוף הטבעי?

בקיצור, האפשרויות הן רבות מספור, וגם נושאים שהם לכאורה מובנים מאליהם מתגלים כמורכבים מאוד ובעלי היסטוריה מרתקת כאשר לומדים אותם לעומק. מה עוד, שלא מדובר במחקר תיאורטי בלבד. המדובר באוסף בולים, שכללי התצוגה התחרותית מחייבים את האספן לתאר את תוצאות המחקר באמצעות פריטים בולאיים בלבד. אם אין בול או פריט קביל אחר המציג את העובדה אותה מבקש האספן לתאר, אז אין לעובדה זו מקום באוסף. ועל זה בדיוק אני רוצה לדבר.

אנשים סוחבים אנשים

אחד הדברים שהאדם נושא לעיתים על גופו הוא אדם אחר. "אדם אחר" יכול להיות תינוק הנישא בזרועות הוריו (או בשלל מנשאים וצורות קשירה שונות ומשונות), פצוע הנלקח לטיפול על אלונקה או מפונה משדה הקרב על גבו של החובש הקרבי, אדם מכובד הנישא על כתפי אוהדיו או מעריציו, או בר מינן הנישא אל מקום קבורתו. יש, כמובן, בתחום זה שפע של דוגמאות נוספות. בדוגמה בה אני מבקש להתמקד, המונח "אדם אחר" מתייחס אל הכלה המאושרת אותה נושא החתן בזרועותיו בסצנה הוליוודית מן העידן הטרומ פמיניסטי.

המרדף אחר "נשיאת הכלה"

חתן הנושא כלה בזרועותיו היא סצנה ידועה ומוכרת. לכאורה, מה הבעיה למצוא אותה מתוארת בפריט בולאי? הרי בוודאי יש איזו שהיא מדינה ברחבי תבל אשר טרחה לתאר תמונה זו באחד מן הבולים שהנפיקה. לחליפין, בוודאי קיים מברק ברכה לחתונה המנציח את הסצנה. כך לפחות חשבתי כאשר הגעתי אל הסעיף הזה ברשימת הפריטים אותם אני צריך להשיג עבור האוסף החדש.

אבל לאחר שעברתי על אלפי עמודים של קטלוגי בולים, סקרתי אלפים נוספים של פריטים מסוגים שונים דוגמת טפסים של מברקי ברכה, אגרות מאוירות, גלויות בולאיות עם פרסומות, חותמות משלל סוגים ועוד המוני פריטים אחרים שהיה סיכוי למצוא בהם את התמונה המבוקשת, שיניתי את דעתי. פשוט אין! ורק כדי להדגים את גודל התיסכול: תמונה של אדם עם עפרון התקוע מאחורי אוזנו (כמו בעל מכולת מימי ילדותנו), אשר הייתי בטוח שאין סיכוי למצוא על גבי בול, מצאתי גם מצאתי. וביותר מעותק אחד.

האצילות מסייעת...

בשלב בו כמעט והתייאשתי מן הסיכוי שימצא פריט הולם עם הסצנה המבוקשת, ולאחר שפנייה אל המוני אספנים וסוחרים בארץ ובעולם לא הניבה את המידע המבוקש, נזכרתי באספנית בולים מלוקסמבורג אשר הציגה את האוסף שלה בתערוכת הבולים הבינלאומית שהתקיימה בישראל בשנת 2008. אותה גברת, הנושאת בתואר האצולה ברונית, הציגה אוסף נחמד ומקורי שכותרתו הייתה "הינשאי לי" (את סיפור האוסף ניתן למצוא בגליון 85 של נושאון, עמוד 22).

והפעם זה הצליח. בתשובתה הידידותית והאדיבה סיפרה הברונית, ששמה **סופי מנו דה נטו**, כי היא מכירה פריט אחד ויחיד הכולל את התמונה שאני מחפש, וכי המדובר בפריט מסוג "הבול שלי" אשר הוצע למכירה לפני מספר שנים על ידי דואר לוקסמבורג. היא זכרה כי היה ברשותה יותר מעותק אחד של הפריט, אבל הביעה את צערה שלמרות חיפושיה לא הצליחה לאתר את העותק הנוסף. טוב לדעת שיש פריט כזה, אבל ממש לא טוב שמדובר בפריט מסוג "הבול שלי"...

מה זה פריט מסוג "הבול שלי"?

לטובת אלו אשר אינם בקיאים ברזי התחום, כדאי לציין כי "הבול שלי" הוא המונח הישראלי אשר ניתן לסוג של פריט בולאי המוצע כיום למכירה על ידי רבים משירותי הדואר ברחבי העולם. המדובר בשרות, שמטרתו לאפשר ללקוח להתערב בעיצוב הפריט, ולקבוע חלק מן התוכן המוצג בו. הראשון שיזם הנפקת בולים כאלו היה דואר אוסטרליה, אשר הציע ללקוחותיו לשלוח תמונות פרטיות שיודפסו על תווית לצד בול אוסטרלי תקף. הרעיון היה לאפשר משלוח של הודעות על אירועים חגיגיים (חתונה,

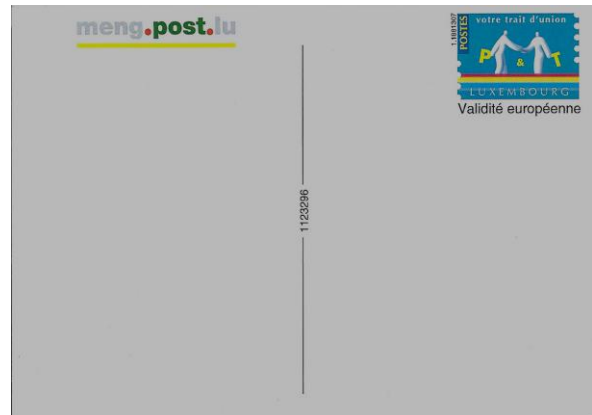
הולדת ילד) כשעל המעטפה יודבק בול עם תמונת בני הזוג או התינוק החדש. היוזמה זכתה להצלחה מסחרית סוחפת, ובעקבות אוסטרליה הוצע שירות דומה על ידי רבות ממנהלות הדואר בעולם.

מה רע בפריט מסוג "הבול שלי"?

לחובבי המזכרות ולשולחי ההזמנות החגיגיות אין כל רע בפריטי הבול שלי. נהפוך הוא: המדובר, כאמור, בפריט חגיגי ופופולארי מאוד. אבל עבור אספני הבולים זה פריט ממש לא מוצלח. כללי התצוגה בתערוכות הבולים אוסרים על שימוש בפריטים בעלי אופי פרטי, ומחייבים את האספן המציג להתמקד בפריטים שהונפקו על ידי שירותי הדואר באופן רשמי, ובעיצובים שהוכנו ואושרו על ידי הדואר. הרעיון העומד מאחורי קביעה זו הוא להציב רף קושי גבוה בפני האספנים והמציגים, ולא לאפשר להם לברוח אל

הפתרון הקל של ייצור פריט פרטי בכל פעם שייתקלו בקושי להשיג תמונה כלשהי הדרושה להם. כשם שאסור להשתמש בפריטי "הבול שלי" של דואר ישראל, אסור, כמובן, להשתמש בפריטים דומים שהנפיק דואר לוקסמבורג (שם מכונה השירות בשם meng post). אבל בחינה מעמיקה של השירות המוצע על ידי הדואר של לוקסמבורג העלתה כי הוא מציע למכירה את הפריטים הבולאיים תוך מתן אפשרות ללקוח לקבוע את העדפותיו.

הצד האחורי של דבר הבולים. הצד הקדמי, ובו התמונה הרצויה, נראה בעמוד הקודם.

ראשית, הלקוח יכול להחליט איזה סוג פריט הוא מעדיף. ניתן לבחור בין הנפקה של בול דביק עליו תודפס התמונה המבוקשת, או בהנפקה של גלויה צבעונית שעל צידה האחד יודפס בול סטנדרטי ועל צידה האחר תודפס התמונה המבוקשת (סוג הפריט המכונה דבר בולים). שנית, הלקוח יכול לשלוח תמונה פרטית משלו על מנת שתודפס על הפריט הבולאי (ובכך ליצור פריט שאינו ניתן לשימוש בתערוכות בולים), או לבחור תמונה מתוך הגלריה המוצעת על ידי דואר לוקסמבורג.

ואלו הן חדשות מצוינות: אם התמונה נלקחת מתוך הגלריה של העיצובים המוצעים על ידי הדואר, אזי מדובר בפריט רשמי הכשר למהדרין מן המהדרין שבין אספני הבולים.

נו? יש תמונה כזו בגלריה הרשמית?

בהחלט! לטובת המעוניינים, הנה הקישור אל האתר של דואר לוקסמבורג: <https://www.eservices.lu/web/guest/mengpost>. לאחר שבוחרים אם מעוניינים בבול או בגלויה, ניתן לעיין בגלריות של התמונות, ובגלריה של התמונות המיועדות לחתונה תימצא התמונה המבוקשת.

אחרית דבר

כל הסיפור הארוך הזה התמקד בפריט אחד בלבד מתוך מאות פריטים אחרים הכלולים באוסף כפי שהוא מתוכנן להיות מוצג מתי שהוא בעתיד. כל פריט מתחיל בהגדרת הצורך ובגיבוש הרעיון של הנקודה אותה הוא אמור לייצג, ממשיך בניסיון לוודא שפריט מתאים אכן קיים, ומסתיים (אם הצלחתי) בצירוף הפריט אל האוסף ההולך ומתרחב.

משה רימר היה בעבר עורך נושאון וכן עורך שובל. משה גם מרכז את נושא ההדרכה בתערוכות הבולים הנערכות בארץ. כתובתו למשלוח לתגובות: rimer@netvision.net.il

היופי עוצר הנשימה של התכשיטים יוסי חרש

מחרוזת מהודו בה משובצות אבני חן

צמיד יד מצפון אפריקה

תכשיט הוא פריט דקורטיבי קטן אותו עונד האדם לצורך קישוט, כגון סיכות, טבעות, שרשרות, עגילים וצמידים. חלק מהתכשיטים מוצמדים לגוף האדם וחלקם לבגדים אותם הוא לובש.

זה מאות שנה שתכשיטים עשויים ממתכות כגון זהב או כסף, ולעיתים קרובות משובצות בהם גם אבני חן. אולם גם חומרים טבעיים כגון צדפות או פנינים זכו לשימוש משמעותי בתעשיית התכשיטים. למעשה, ארכיאולוגים מצאו שרשרת חרוזים בת 100,000 שנה העשויה צדפות, וזו נחשבת לתכשיט העתיק ביותר בעולם. הצורות הבסיסיות של תכשיטים שונות זו מזו בתרבויות שונות, אך כולן התהדרו בתכשיטים עוד מימי קדם. בתרבות המערב חלו שינויים מינוריים בלבד בצורות הבסיסיות של התכשיטים. לעומת זאת היו תרבויות בהן התכשיטים הנפוצים היו קישוטים לאף או לקרסול, ואלו נפוצים כיום הרבה פחות.

ברוב התרבויות מהווים התכשיטים סמל מעמד. לעיתים הדבר נובע מבחירה של חומרים יקרים במיוחד ולעיתים בשל משמעותם הסמלית, כמו במקרה של כתר מלוכה. קהל היעד של הצרכנים הוא מגוון (נשים וגברים, צעירים ומבוגרים), ותלוי בתרבות המקומית, אך ככלל ניתן לומר כי נשים בוגרות הן הצרכניות העיקריות של תכשיטים.

לאורך ההיסטוריה היה לתכשיטים תפקיד רב משמעות מבחינה כלכלית. רוב התרבויות נהגו לאגור חלק ניכר מעושרן בצורת תכשיטים. במספר רב של תרבויות מועברות נדוניות בצורת תכשיטים. בתרבויות אחרות נהגו להשתמש בתכשיטים כדי לשמור ולהציג מטבעות. במקומות אחרים שימשו תכשיטים כמטבע עובר לסוחר. דוגמא בולטת לכך הם "חרוזי העבדים" – שרשרות של חרוזי זכוכית אשר יוצרו באירופה והומרו באפריקה בשנהב או בסחורה אנושית (ומכאן שמם).

הסיבות העיקריות לשימוש בתכשיטים הן:

- השגת יעד תכליתי, כגון סידור השיער, אחיזת בגד או קביעת השעה (שעונים).
- לסמן שיוך חברתי, אתני או דתי.
- לסמן מעמד חברתי או אישי.
- הגנה (כאשר התכשיט ממלא תפקיד של קמע).
- ביטוי אמנותי – ללא ספק השימוש המזוהה ביותר עם המילה תכשיט.

אדגים בקצרה את הנקודות הללו: תכשיטים עשויים לסמן שיוך לקבוצה, כמו במקרה של טבעת או סיכת עניבה המוענקת לחברי מועדון אקסקלוסיבי. שימוש דומה נעשה במובן של שייכות לזרם אתני או דתי. יהודים רבים נוהגים לענוד שרשראות עם מגן דוד או עם הכיתוב "חי", בעוד שנוצרים עונדים תכשיטים בצורת צלב.

הדוגמא הנפוצה ביותר לשימוש בתכשיטים לציון מעמד אישי היא טבעת הנישואים. בנוסף, תכשיט עשוי להעיד על מעמד חברתי, כגון מילוי תפקיד חשוב בקהילה (חשבו על לבושם של אנשי דת, בעיקר בנצרות). בתרבויות מסוימות נפוץ השימוש בתכשיטים כקמעות המסייעים להצלחה או הודפים את הרוע. דוגמא המוכרת לנו היטב היא הח'מסה, לה הוקדשה בשנים האחרונות סדרת בולים ישראלית.

תכשיט בצורת צלב מעיד על שייכות לנצרות

החלוקה לעיל הינה, כמובן, סכמתית בלבד. תכשיטים רבים אשר להם תפקיד פונקציונאלי, כגון אבזם החגורה או סיכות לשיער, הפכו עם השנים למלא תפקיד דקורטיבי בעיקרו, כאשר חל פחות בצורך המעשי שלהם. כך נוהגים גברים רבים לחגור חגורה גם כאשר אין כל חשש שמכנסיהם יפלו.

גלוית פובליבל משנות ה-40 ועליה פרסומת של סוחר מתכות (זהב, כסף, פלטינה) לתכשיטים.

כבר ציינו שבדרך כלל תכשיטים עשויים מתכות. למעשה, תעשיית התכשיטים עשתה שימוש בסגסוגות (נתכים של שתי מתכות או יותר) של כמעט כל מתכת אפשרית. כך, למשל, היו רוב התכשיטים באימפריה הרומאית עשויים מארד (ברונזה בלע"ז), שהיא

חותמת מיישוב בשם אוורו ברנקו בברזיל.
משמעות השם הוא זהב לבן בפורטוגזית.

סגסוגת של נחושת ובדיל. כיום משתמשת התעשייה בעיקר בזהב, זהב לבן (סגסוגת של זהב וכסף), פלטינה, פלדיום, טיטניום וכסף.

מדוע נהוג להשתמש בסגסוגות? משום שחלק מהמתכות הנחשקות ביותר, כגון זהב וכסף, הן רכות מידי, כך שהתכשיט יקר הערך עלול להינזק בקלות. תוספת קטנה של מתכת זולה יותר תיצור סגסוגת יציבה הרבה יותר. דוגמא טובה לתופעה זו מספק הזהב: ברוב ארצות אמריקה ואירופה תכשיטי זהב עשויים, למעשה, מסגסוגת

המכילה זהב. ריכוז הזהב מבוטא בקראט ומסומן על ידי מספר ובצידה האות הלטינית k. בארצות הברית תכשיטי זהב נדרשים להיות לפחות ברמה של 10k, השווה לריכוז של 41.7% זהב. רוב התכשיטים האיכותיים הם ברמה של 18 קראט, או 75% זהב. ריכוז גבוה יותר של 22 קראט או 24 קראט (91.6% ו-99.9% זהב, בהתאמה) נחשב רק מידי בתעשיית התכשיטים האמריקאית או האירופית. לעומת זאת, ריכוזים כאלה נפוצים באסיה, אפריקה ובמזרח התיכון. באופן דומה מקובל להשתמש בסגסוגות פלטינה בריכוז של 90 או 95 אחוז, וסגסוגות כסף בריכוז של 92.5% (ריכוז המכונה בשם כסף סטרלינג).

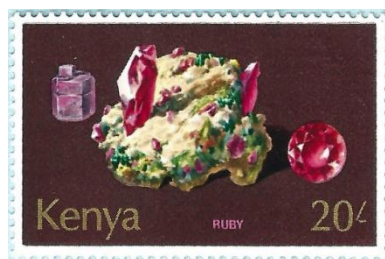
השימוש במתכות מאפשר לעצב את התכשיט לצורה הרצויה ומקנה לו ברק. אבל תוספת של אבני חן מעלה אותו לליגה אחרת לחלוטין. אבן חן היא פיסת מינרל (על פי רוב בעלת דרגת קשיות גבוהה) אותה חותכים, מלטשים ומשבצים בתכשיט. כמובן שמידת הנדירות של המינרל משחקת אף היא תפקיד, ומוסיפה לערכו של התכשיט. הפופולאריות שבין אבני החן הן היהלום, הברקת (אמרלד בלע"ז), האודם (רובי) והספיר. המעוניין לדעת יותר על אבני חן ועל אבנים יקרות למחצה מוזמן לעיין במאמר אשר פרסמתי בנושא בגיליון מספר 2 של נושאנט.

את הברקת חותכים עם פאות מקבילות

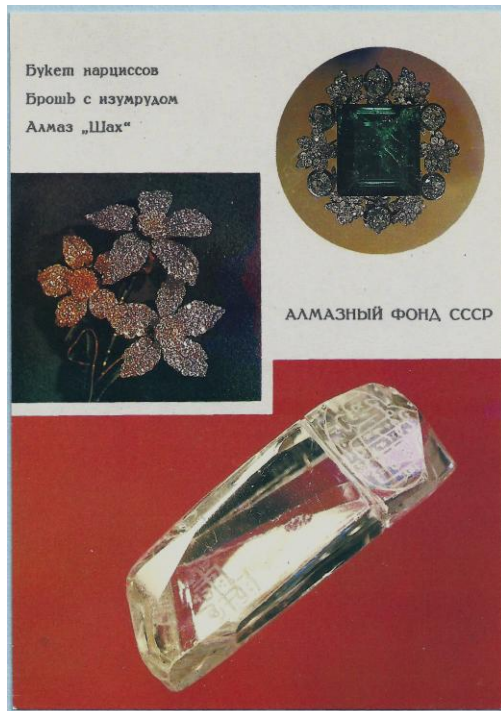
את הספיר חותכים לצורה נטולת פאות, ומלטשים כך שהאור מתפזר בצורת כוכב

את האודם חותכים כמו ורד עם פאות משולשות

את היהלום חותכים בחיתוך בריליאנט המעצים את ההשתקפות והפיזור של האור

יהלום השאה – דבר בולים רוסי

המלך של כל היהלומים הוא יהלום השאה. יהלום זה נמצא במכרות הודו באמצע המאה ה-15, וקישט את כיסאם של מלכים בהודו עד שנת 1738. בשנה זו כבשו הפרסים בראשות השאה נדיר את הודו, והביאו איתם את היהלום כשלל מלחמה. שלושה מלכים (שנים הודים ופרסי אחד) אף חרטו עליו את שמם. ב-1829 עבר היהלום למשפחת הצאר הרוסי, כפיצוי על רציחתו של דיפלומט רוסי בטהראן. מאז המהפכה הקומוניסטית מוצג יהלום השאה בקרמלין. זהו לא היהלום הגדול ביותר בעולם (משקלו כ-18 גרם) והוא אינו באיכות אופטימאלית. אך בשל ההיסטוריה המרתקת שלו הוא נחשב למלך של כל היהלומים.

ואם במלכים עסקין כדאי לציין, כי התכשיטים היקרים ביותר (והיוקרתיים ביותר) בעולם נמצאים בבתי המלוכה השונים, ומכונים בשם "תכשיטי הכתר". חלק מתכשיטים אלו נותר

ללא שינוי עוד מימי הביניים! תכשיטי הכתר משמשים בעיקר לטקסים רשמיים, כגון טקסי ההכתרה של מלכים חדשים, והם מסמלים את המשכיותה של השושלת. במדינות אירופה כוללים תכשיטי הכתר בעיקר כתרים, שרביטים, חרבות וטבעות. בדרך כלל הם עשויים זהב, ומשובצים בהם אבני חן לרוב. בשל תדירות השימוש הנמוכה יחסית בתכשיטי הכתר השונים נהוג במדינות רבות להציג אותן לציבור הרחב במוזיאונים. בחרתי להציג כאן דפית מקונטרס בולים ובו תכשיטי הכתר של שבדיה.

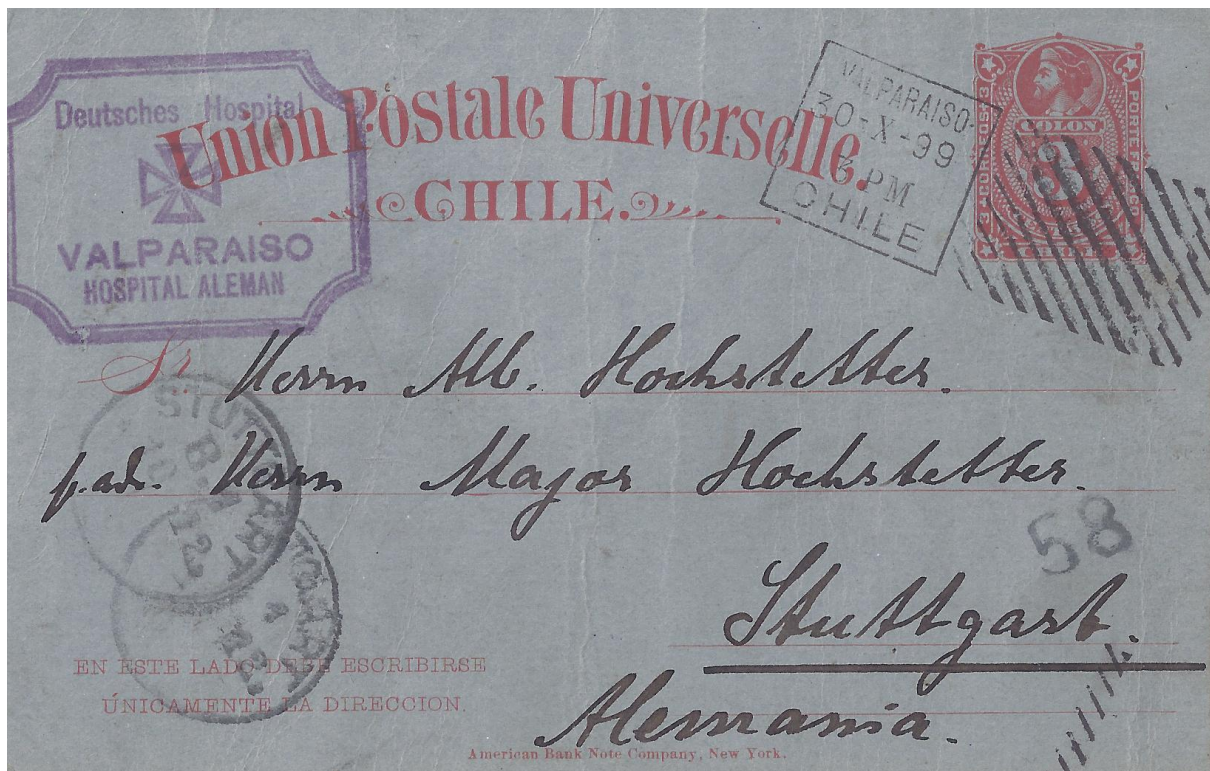

יוסי חרש, גיאולוג במקצועו, אוסף בולים בנושא מינראלים. התצוגה שלו - "מינראלים: מקורם, ניצולם והשימוש בהם" - זכתה במדלית זהב ברמה הבינלאומית במספר תערוכות עולמיות. יוסי גם משמש כנשיא האגודה הבולאית של אבני החן, המינראלים והתכשיטים של ה-ATA (ה-Gems, Minerals and Jewelry Study Unit). כתובתו למשלוח תגובות: jcharrach@gmail.com

נשים, אהבה ולפעמים גם מחלות ד"ר הדי פייבל

האישה היא שנותנת חיים, מאכילה את התינוקות, דואגת לצורכי המשפחה ולמעשה ברוב המקרים היא מהווה את עמוד התווך של המשפחה (ואני מבקש סליחה מכל הגברים אם נפגעו). אבל יחד עם זאת האישה יכולה להיות גם קטלנית, מה שמכונה בצרפתית "פאם פאטאל". אינני מתכוון הפעם ל**מאטה הארי** המפורסמת, אם כי עוד נחזור אליה מאוחר יותר, אלא לנשים שביודעין או לאו הדביקו את המאהבים שלהן במחלות מין קשות, לעתים אף קטלניות. חלק ממקרים אלו השפיעו על העולם, על מנהיגים ועל כלכלות העולם. מפחיד? בואו נראה מספר דוגמאות.

את הסיפור שלנו נתחיל בשנה רבת חשיבות לעולם כולו - 1492. שני אירועים בעלי משמעות גדולה בהיסטוריה התרחשו באותה שנה, ושניהם קשורים באותה מדינה - ספרד. האירוע הראשון היה גירוש היהודים המוכר כגירוש ספרד, כאשר למעשה מדובר על גירושם הכפוי של יהודי מלכויות קסטיליה ואראגון.

כריסטופר קולומבוס על גבי דבר בולים מצוילה.
פריט זה נשלח מולפראיסו לגרמניה בשנת 1899. חותמת הגעה של שטוטגרט בצד שמאל למטה.

האירוע ההיסטורי השני שהתרחש באותה שנה היה הפלגתו של **כריסטופר קולומבוס** אל הבלתי נודע. אחרי הפלגה ארוכה של למעלה מחודשיים זיהו אנשי קולומבוס יבשה. הצוות חשב שהגיעו להודו, אבל למעשה הם נחתו באחד מהאיים הבהאיים, ובכך הגיעו ליבשה חדשה שתקרא לימים בשם אמריקה.

כאשר אנשי הצוות של קולומבוס ירדו ליבשה, אחרי חודשים רבים בלב ים, הם פגשו אנשים שונים מאלו שהכירו. בין הילידים היו נשים בעלות יופי אקזוטי מעורטלות למחצה. תוך זמן קצר קרה מה שקורה לעתים קרובות לימאים אחרי הפלגות ממושכות. לא לחינם אומרים שלכל מלח יש אישה בכל נמל! ואמנם, ברפואה יש מושג הנקרא "מחלת נשות הימאים". הכוונה היא, שלאחר תקופה ארוכה של היעדרות הבעל מהבית וקיום יחסי מין בתדירות גבוהה, מופיעות מחלות זיהומיות עקב שינויים ברקמות האינטימיות של האישה.

מה שהמלחים שלנו לא ידעו, כשם שגם הילידים עצמם לא ידעו, היה שחידק בעל השם המאוד מרשים "טרפונמה פאלידום" (TREPONEMA PALLIDUM) היה נפוץ באמריקה. אומנם יש הטוענים שיתכן וחידק זה היה קיים באירופה כבר קודם לכן, אבל אין אף הוכחה מדעית או היסטורית התומכת בכך. וכך לאחר שהות קצרה בשטחים החדשים (כפי שכונו על ידי קולומבוס) חזרו אנשי הצוות לאירופה. מעשה, רק ספינה אחת מבין השלוש חזרה ליבשת הישנה ועגנה הנמל פלוס בתום מסע מפרך של 224 יום. הצוות המותש מהמסע ירד מהאוניה ובאופן טבעי הגיע העת לחגיגות, מסבאות, יין טוב, וכמובן – בחורות.

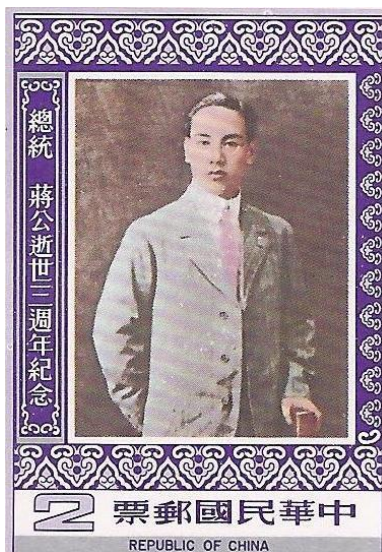

לנין, הנראה כאן כאבי הילדים הדואג לבריאותם היה חולה בעגבת. זוהי גלויה עם בול המודבק בצד של התמונה. גלויות כאלו נקראות גלוית TCV והן מעין גלוית מירב מוקדמת, אך ללא חותמת תואמת.

משך הזמן שעבר מאז ימי ההוללות באמריקה ועד לחזרה הביתה היה ארוך דיו עבור ... החידקים שלנו. טרפונמה צריכה פרק זמן שנע בין עשרה לתשעים יום על מנת להתרבות, ורק אז מופיעים הסימנים הראשונים למחלה. משך זמן זה נקרא ברפואה "תקופת הדגירה". הבחורות העליזות מהמסבאות המשיכו לבלות עם גברים אחרים. בין נשיקה לנשיקה משהו נוסף עבר. ניחשתם נכון: טרפונמה פאלידום! וכך התחילה להתפשט באירופה מחלה שתגרום למאות אלפי חולים ומתים רבים. העגבת (סיפיליס)

בלעז) עדיין קיימת בעולם, ומסתדרת לא רע עם מחלה חדשה יותר וגם קטלנית הרבה יותר – האיידס, או בשמה המדעי תסמונת הכשל החיסוני הנרכש.

אחד המנהיגים המפורסמים בעולם שנפל קורבן לעגבת היה מנהיגם של הבולשביקים, **ולדימיר איליץ' לנין**. בשנת 1909 שהה לנין בפריז. מספרים שעיר האורות לא הייתה חביבה עליו, מה עוד שבמהלך שהותו בעיר הוא נפגע על ידי אופנוען. אבל גם לנין נהנה מכמה ממנעמיה של בירת צרפת, ובין הישיבות בהם דנו על המהפכה שבדרך, הוא נהג לפקוד את הבנות באחד מבתי הבושת שבעיר. באחד מאותם בילויים הוא נדבק בעגבת. באותם ימים לא היה טיפול תרופתי ספציפי למחלות מדבקות, ולפיכך המחלה התקדמה בהדרגה משלב ראשון לשני ואז לשלב השלישי והקשה, שכלל פגיעה מוחית. לבסוף לנין מת מסיבוכים של אירועים מוחים כאשר העגבת הייתה הסיבה העיקרית. לנין מת בגיל צעיר יחסית, חמישים ושלוש, בלא שסבל ממחלות אחרות, פרט לפגיעות כתוצאה מניסיון ההתנקשות בחייו שבוצע על ידי צעירה יהודיה בשם **פאניה קפלן**. תוצאות הביופסיות שבוצעו אחרי מותו נשמרו בסוד כמוס.

צ'יאנג קאי שק נדבק בזיוה. הגחת גלופה של בול מטיוואן.

מנהיג אחר שאהב מאוד לבלות עם נשים היה **צ'יאנג קאי שק**. בימי נשיאותו של ד"ר **סון יאט-סון** הצליחה המפלגה הלאומית הסינית - הקואומינטנג – להכיל בתוכה זרמים רבים, ובכלל זה את הקומוניסטים. לאחר מותו של סון יאט-סון, בשנת 1925, עברה השליטה במפלגה לידי צ'יאנג קאי שק, אשר הוביל מדיניות אנטי קומוניסטית מובהקת. בסופו של דבר הוא מצא עצמו במאבק ממושך עם כוחותיו של **מאו צה-טונג** ובסוף שנת 1949 נאלץ לצאת לגלות מסין הגדולה לטייוואן, שם מת בשנת 1975. בכך באו לסופן חמישים שנים של מנהיגות, תחילה בסין עצמה ולאחר מכן, כאמור, בטייוואן.

אך נחזור הרבה שנים לתקופה בה היה צ'יאנג קאי שק איש צעיר, אשר נישא בשידוך ל**מאו פומי**. ריבוי נשים היה אז עדיין מקובל בסין, וכך בעשרים ואחת

לדצמבר 1921 נישא צ'יאנג בן השלושים ושמונה לבחירת ליבו החדשה, העלמה **ציאן ציאח-ג'ו**, תלמידת תיכון בת שש-עשרה. טקס הנישואים נערך במלון גרנד אסטרן המפואר בשנחאי, כיאות למעמדו של הגנרל רב המוניטין. הכלה הטרייה לא ידעה שאהוב ליבה יעניק לה עוד בליל הכלולות "מתנה" מהסוג שאף אישה לא הייתה רוצה לקבל. הקצין שלנו סבל מזיוה (Gonorrhea), מחלת מין ממנה נדבק מאחת הנשים הרבות שהנעימו את זמנו. הרעיה הצעירה נדבקה ממנו ולא הצליחה להרות. זה לא מנע מצ'יאנג להתחתן פעמיים נוספות ולהחזיק עוד שתי ידועות בציבור.

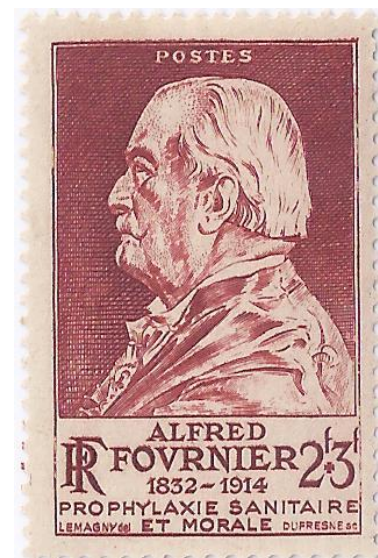
כפי שהבטחתי נחזור לדמות ססגונית במיוחד. מאטה הארי נולדה בהולנד בשנת 1876, ונקראה בשם **גרטרודה מרגרטה זלה**. היא הייתה באמת אישה יוצאת דופן – שחקנית ואשת בוהמה אשר אהבה לבלות עם גברים, בעיקר עם פוליטיקאים ואנשי תעשייה, בעלי ממון ובעלי מעמד ועמדות כוח. בהיותה בת שמונה עשרה נישאה

לקולונל הולנדי, **רודולף מאקלאוד** ששירת באינדונזיה והיה מבוגר ממנה ב-21 שנה. במהלך חייה באינדונזיה (שאז עוד נקראה הודו המזרחית ההולנדית) היא פגשה מספר קצינים נאים ולא סירבה להצעותיהם. אחד ממאהביה היה קצין ששמו **ואן רהידאס**, איתו גם עברה לגור למרות היותה נשואה.

דמותה הססגונית של מאטה הארי על גבי חותמת תעמולה איטלקית

למאטה הארי ובעלה (כנראה) נולדו בן ובת, **נורמן ולואיז**. שני הילדים סבלו מעגבת מולדת, משום ששני ההורים, מאטה ורודולף, נדבקו במחלה. כפי שגילה דרמטולוג צרפתי בשם **ז'אן אלפרד פוארניר** עוד בשנת 1883 המחלה עוברת מהאם לעובר. הילדים קבלו טיפול כנגד המחלה אך נורמן לא שרד ומת כתוצאה מהטיפול עצמו בגיל שנתיים. מאטה הארי נטשה את בעלה וביתה, עברה לפריז ופתחה שם בקריירה של ריקוד אוריינטלי כביכול בעירום, תוך שהיא מאמצת לעצמה שם חדש המעיד על רקע אקזוטי. היא הפכה לאשת חברה בעלת שורה ארוכה של מאהבים, אשר אפשרו לה לקיים אורח חיים פזרני. לבסוף הגברים שהיא כה אהבה רקמו נגדה קנוניה שהובילה להוצאתה להורג בשנת 1917 על ידי הצרפתים באשמה מפוקפקת של ריגול לטובת גרמניה במלחמת העולם הראשונה.

פוארניר הוכיח כי העגבת עוברת מהאם לעובר

הנה דילמה אותה הציג לראשונה פרופסור **אגניו** מבית הספר לרפואה של אוניברסיטת קליפורניה בלוס אנג'לס (UCLA) שבארצות הברית בפני הסטודנטים שלו: מה תיעץ לאישה בהריון חמישי, כאשר שני ילדיה הראשונים נולדו חרשים, אחד מת

בינקותו ואחד סובל מפיגור שכלי? ובכן רוב מכריע מבין הסטודנטים ענו שהיו ממליצים לאישה ההרה, לאור נתונים אלו, להפסיק את ההיריון. תשובת הפרופסור הייתה: ברגע זה הרגתם את **לודוויג ואן בטהובן!**

רבות נכתב על הסיבות לחירשותו של בטהובן. יותר ויותר מאמרים תומכים בכך שמדובר במקרה של עגבת מולדת. אביו של המלחין הדגול נדבק במחלה וכתוצאה מכך הדביק גם את רעייתו. אמו של בטהובן הייתה בנוסף גם חולה בשחפת. ידוע כי חירשות כתוצאה מעגבת מולדת מופיעה בגיל העשרים, ואכן סביב גיל זה החל בטהובן לחוש ירידה בשמיעה, ובמקביל הוא סבל מצפצופים באוזן, הקרויים בעגה המקצועית טיניטוס. תוצאה אחרת של המחלה היא הופעת תהליך דלקתי בקרום המוח, דבר המתבטא בכאבי ראש מיגרנוטיים והפרעות בראייה. בטהובן סבל מכל התסמינים הללו, ומכאן הסברה כי לקה בעגבת מולדת.

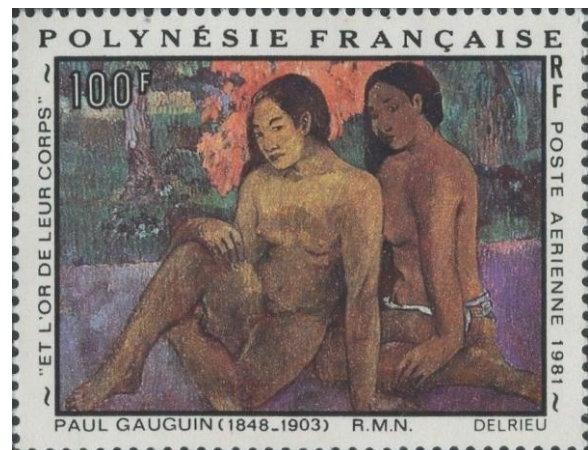
בטהובן התחרש בשל עגבת מולדת ממנה סבל. דבר בולים אוסטרי לציון מאה שנה למותו של המלחין הדגול מוצג בחפיפה חלקית עם צידו האחורי.

מחלה נוספת ממנה סבל בטהובן הייתה שגרון (ראומטיזם בלעז), שהכביד מאוד על פעילותו. גם כאן העגבת הייתה הסיבה. הוא עבר טיפול על ידי כספית - אמצעי הטיפול המקובל באותם ימים לעגבת, אשר גרמה לו לפגיעה בכבד. פגיעה זו

החמירה, ככל הנראה, כתוצאה מהתמכרות לאלכוהול. על אף מגבלות אלו המשיך בטהובן להלחין, והסימפוניה התשיעית והאחרונה שלו, אותה כתב כאשר היה חירש לחלוטין, נחשבת בעיני מבקרים רבים ליצירתו הטובה ביותר.

מבקרי אומנות טוענים, שלמחלות מין הייתה השפעה משמעותית על יצירתם של סופרים וציירים רבים. ניקח, לדוגמא, את המקרה של **פול גוגן**, צייר צרפתי, פוסט-אימפרסיוניסטי. גוגן היה נשוי לאישה דנית מהמעמד הבינוני, והביא עימה לעולם חמישה ילדים. יום אחד נפל גוגן בקסמיה של גברת צעירה ויפה, **ג'וזפין ברלואה**. לבחורה צעירה זו היו הרבה מכרים, קצינים ובעלי ממון שנהנו מחסדיה, ומספרים שהיה צורך להמתין חודש לפגישה עימה. גוגן פגש אותה במקרה אצל חבר משותף והוקסם. למרבית הפליאה ג'וזפין מצאה שפע של זמן פנוי והעניקה תשומת לב חמה מאוד לגוגן ללא תמורה. הכיצד? ובכן, בדיוק בנקודה זו של חייה גילתה ג'וזפין כי היא נדבקה מעגבת מאחד ממחזריה הרבים והייתה באמצע תהליך ריפוי. המחלה הייתה עדיין פעילה וכך גוגן נדבק בה.

לבילוי הגורלי עם ג'וזפין היו השלכות לכל אורך חייו של הצייר. תחילה הופיע דיכאון, ממנו סבל החל מסוף שנות השמונים של המאה התשע עשרה, בדיוק כמו חברו הטוב, **וינסנט ואן גוך**. בנוסף סבל גוגן גם מבעיות לב ושגרון - הכל כתוצאה מאותו לילה סוער במחיצתה של ג'וזפין. כידוע, גוגן עזב את צרפת ואת משפחתו בשנת 1887 והשתקע בטהיטי. למעשה הוא נדד בין מספר איים בדרום האוקיינוס השקט, והיו לו מספר רב של מאהבות מבנות המקום, חלקן צעירות בגילאים 13-15, אשר את כולן הדביק בעגבת. גוגן מת בגיל 55 משילוב של עגבת בשלב מתקדם ושתיית אלכוהול בצורה מופרזת.

גוגן אהב וצייר נערות צעירות

למי שנתקף בהלה ממצעד החולים בעגבת נזכיר כי מדובר בתקופה אחרת, השונה מכל הבחינות מימינו אנו. החברה השתנתה ללא הכר, ודברים שנחשבו פעם למקובלים הפכו היום לפסולים, ולעיתים אף לפליליים. כיום רוב האנשים מגינים על עצמם ועל בן או בת הזוג באמצעי מניעה. אין ספק שגם הפחד מאיידס גרם לשינויים בהרגלי החיים.

במקביל לזהירות הגוברת חלה גם התקדמות דרמטית ברפואה. גילוי הגורמים למחלות - נגיפים וחדקים, בדיקות לאבחון מוקדם של המחלות ובהמשך טיפול באמצעות אנטיביוטיקה - כל אלה הובילו לירידה נכרת בתפוצת המחלות. כל אישה בהריון נבדקת היום ביחס למחלות כגון עגבת ואיידס על ידי בדיקות דם פשוטות, ובמקרה של תשובה חיובית מוענק טיפול מתאים כדי שהוולד יהיה בריא.

למרבית הצער חל שינוי במגמה לפני כעשור, ומאז אנו עדים לעליה תלולה בשכיחות המחלות. בין הסיבות לעליה זו היא ההגירה הכמעט חופשית מאפריקה, אסיה וממזרח אירופה למערבה, עמידות מסוימת שפיתחו החיידקים בפני האנטיביוטיקה וירידה ברמת הפחד מפני האיידס.

באוסף התמאטי שלי, שנושאו מחלות זיהומיות, מוצגות כל הדמויות שהזכרתי בכתבה זו. לדעתי חומר כגון זה הופך את האוסף ליותר מעניין עבור השופטים ובוודאי שעבור הקהל הרחב. ההתייחסות לנושא זה בתצוגה מדגימה ידע תימאטי, ומאפשרת להציג פריטים אשר הקשר שלהם לנושא אינו מובן מאליו. סיפור הבנוי היטב אשר כולל חלקים חדשניים תמיד תופס את העין של המבקרים.

ד"ר הדי פייבל הינו רופא ודוקטור להיסטוריה של הרפואה. ד"ר פייבל מציג מספר אוספים תימאטיים ברמה עולמית וכמו כן מציג במדורים נוספים כגון תולדות הדואר ומסורתי. כתובתו למשלוח תגובות: lord88@bezeqint.net

יריד הבולים החודשי – דיזנגוף סנטר, תל אביב

היריד נערך ביום שלישי הראשון של כל חודש בין השעות 12:00 ל-17:30.
היריד כולל תצוגות של בולים מיוחדים ונדירים, דוכנים של סוחרי בולים ואספנים, ודוכן של התאחדות בולאי ישראל, המארגנת את האירוע.

האירועים הבאים:

7/10/14, 4/11/14 ו-2/12/14

בקרו בנשואן – גליון על אמנות

אם ברצונכם לפרסם מאמר או ידיעה בחוברת זו הנכם מוזמנים לפנות אל עורכי נשואן בהקדם האפשרי בדואר אלקטרוני noson.ed@gmail.com. ניתן גם לכתוב לנו או בדואר רגיל (בית יואל, נמל תל אביב 40, תל אביב 63506).

אינדקס נושאונט

נושאונט – העיתון הבולאי המקוון הראשון בשפה העברית – מופץ באופן סדיר ארבע פעמים בשנה ומגיע לתיבות הדואר האלקטרוני של הרוב המכריע של חברי איל"ת. קוראי נושאונט נהנים מכתבות איכותיות עם איורים צבעוניים, כיאות לעולם הבולאות. יחד עם זאת, כחמישית מחברי האגודה עדיין לא העבירו לנו כתובת דואר אלקטרוני למשלוח, ואנו קוראים להם לעשות זאת עוד היום.

בכל גליון של נושאונט מתפרסמים שני מאמרים. לרוב מאמר אחד מוקדש לנושא הקשור בבולאות "מקצועית" ומיועד לאספנים מתקדמים יותר ולמציגים, ואילו המאמר השני הוא בעל אופי תימאטי - סיפורי. למען החברים שאינם קוראים את נושאונט באופן סדיר, ולטובת אלו שהצטרפו לאגודה בשנים האחרונות הנה אינדקס של הכתבות אשר התפרסמו בנושאונט. רשימה זו ממשיכה רשימה קודמת שפורסמה בנושאון מספר 88, ואשר כללה את גליונות נושאונט 1-8. ברשימה הנוכחית תמצאו את גליונות 9-24 של נושאונט, ועדכון נוסף יופיע באחד הגליונות הבאים. המעוניינים בכתבה ספציפית (בגירסא אלקטרונית או מודפסת) מוזמנים ליצור קשר עם המערכת.

- אחת מזירות הקרב החשובות במלחמת העולם השניה הייתה במיימי האוקיינוס האטלנטי. **גדעון רענן** מביא לנו את סיפורן של השיירות שניסו לחצות אותו (נושאונט מס' 9 ו-10).
- תצוגה תימאטית יכולה לזכות ב-30 נקודות עבור "מצב ונדירות". כיצד נקבע הניקוד בפועל? כיצד ניתן לשפר את הניקוד שקיבלנו בעבר? **מנחם לדור** מסביר (נושאונט מס' 9).
- המחקר הבולאי של **יוסי חרש** משלב ידע מעמיק בבולאות מסורתית עם ידע תימאטי, כשברקע סיפור מרתק אודות מקום אקזוטי, מחפשי זהב הרפתקנים, וכמובן שיש גם נקודה יהודית (נושאונט מס' 10).
- פינת האינטרנט של **משה אהלי** מוקדשת לאתרים העוסקים בגלויות מירב (נושאונט מס' 10).
- חשבתם ששחמט הוא קרב של אחד כנגד אחד? **יורם לוביאניקר** מראה שלפעמים זה לא כך (נושאונט מס' 11).
- **לורנס פישר** מספר לנו כיצד הוא מתמודד עם הנושא של מחקר בולאי (נושאונט מס' 11).
- פינת האינטרנט של **משה אהלי** עוסקת בקרן להגנה על חיות הבר – הידועה בראשי התיבות WWF (נושאונט מס' 11).

- מאחורי השם נאוטילוס מסתתרים רכיכה, צוללת דמיונית, צוללת גרעינית ועוד – הכל במאמרו של **גדעון רענן** (נושאונט מס' 12 ו-13).
- **דרל קיבל**, מבחירי התימאטיקאים באוסטרליה ובעולם, עושה עבורנו סדר בסבך הפריטים הקשורים להגהות ההדפסה של בולי צרפת ומושבותיה (נושאונט מס' 12).
- פינת האינטרנט של **משה אהלי** עוסקת הפעם באתרים המוקדשים לספורט עממי (נושאונט מס' 12).
- בהמשך לדיון על מחקר בולאי מציג רון ברגר את דעתו (נושאונט מס' 13).
- פינת האינטרנט של **משה אהלי** בנושא רכבות על בולים (נושאונט מס' 13).
- למרות שעיקר יעודן הוא לצרכי לחימה, צוללות גם משמשות לצרכי דואר, כפי **שגידי רענן** מראה לנו (נושאונט 14 ו-15).
- **יוסי חרש** מביא את סיפורו של איזור עשיר בנחושת במרכז שוודיה - מגילוי המתכת ועד הפיכתו לאתר מורשת עולמי של אונסק"ו (נושאונט מס' 14).
- **בובי פיישר** היה מגדולי השחמטאים בכל הזמנים. למרבית הצער, הוא גם היה אדם מעורער בנפשו. **יורם לוביאניקר** מביא את סיפורו של אלוף השחמט (נושאונט מס' 15, 16 ו-17).
- **מנחם לדור** מדווח על תערוכת הבולים העולמית ליסבון 2010 (נושאונט מס' 16).
- מה הן מעטפות ג'ירו? **ד"ר הדי פייבל** מלמד אותנו על מעטפות עם פרסומת מבלגיה, ועורך לנו הכרות עם סוג של פריט בולאי שמכעט ואינו מוכר לאספן הישראלי (נושאונט מס' 17).
- **יוסי חרש**, מבכירי המציגים שלנו, מסכם את נושא המחקר הבולאי לו הקדשנו מספר מאמרים (נושאונט מס' 18).
- מה משותף לאילן רמון, הדואר הצ'כי וזכרון השואה? **יורם כהן** ("**דובוש**") ז"ל חקר ומצא (נושאונט מס' 18).
- השימוש בחותמות ממקומות שלשמם נודעת משמעות תימאטית הפך לאופנה האחרונה. **יורם לוביאניקר** מביא מספר דוגמאות ומצביע על מספר טעויות אופייניות (נושאונט מס' 19).
- הצד האפל של הקידמה - אסון אקולוגי וחברתי שנגרם בפרו על ידי תעשיית המכרות מוצג במאמרו של **יוסי חרש** (נושאונט מס' 19).
- מה הדרישות מהחותמת בגלית מירב? **נחום שרשבסקי** מחדד את החשיבות של מקום ההחתמה (נושאונט מס' 20).
- מהו הגילוי אשר בזכותו הוענק פרס נובל לכימיה למדען הישראלי, **פרופ' דן שכתמן**? **יורם לוביאניקר** מסביר מהם הקוואזי גבישים (נושאונט מס' 20).

- כיצד ניתן לשפר את הפרזנטציה של תצוגה תימאטית? **ד"ר יהושע מגר** מסביר ומדגים מתוך התצוגה שלו (נושאו מס' 21).
- נחושת היא אחת המתכות החשובות ביותר בהיסטוריה ובתרבות האנושית. **יוסי חרש** מציג לנו את קיצור תולדותיה (נושאו מס' 21).
- האם בולים יכולים להשמיע קול? **משה רימר** מראה שהתשובה לשאלה זו היא חיובית (נושאו מס' 22).
- המטרה בתצוגה תימאטית היא לספר סיפור באמצעות חומר בולאי. כיצד עושים זאת? **לורנס פישר** מציג גישה חדשה, בעזרתה ניתן לשפר תצוגות קיימות או ליצור תצוגות איכותיות חדשות (נושאו מס' 22).
- קיימים הרבה סוגים של פריטים בולאיים המעניינים לאיסוף אפילו שהם אינם ראויים לתצוגה תחרותית. **ד"ר אלי מועלם** עורך לנו היכרות עם פריטים כאלה (נושאו מס' 23).
- **יוסי חרש** עורך לנו היכרות עם מתכת הכסף, מגילוייה על ידי האדם ועד השימוש בה בימינו (נושאו מס' 23).
- מה הדרך הטובה ביותר לשלב טעויות בתצוגה תימאטית? **יורם לוביאניקר** מראה מספר מקרים של טעויות שנודעת להן משמעות תימאטית (נושאו מס' 24).
- מה הקשר בין מלחמת העולם השנייה, לוחמה פסיכולוגית ודגנים לארוחת בוקר? **לורנס פישר** מוצא קשר כזה (נושאו מס' 24).

כאמור, גליונות נושאו מס' 2015 "יכוסו" בפעם אחרת. אנו ננצל את ההזדמנות להודות ל**אריק שורץ**, שהיה עורך שותף במרבית הגליונות ולעורך הגרפי המסור, **הדי אור**, שבלעדיו נושאו מס' 2015 (וגם נושאון) היו נראים הרבה פחות טוב. במשך שנים רבות נהנה נושאון מתרומתו של מנהל האתר, חברנו **בני תמרי** ז"ל, אשר הוכרע לבסוף על ידי מחלה קשה. יהי זכרו ברוך!

דמי חבר באיל"ת לשנת 2015

דמי החבר באיל"ת לשנת 2015 עומדים על סך של 140 שקל (לנוער 70 שקל בלבד). את דמי החבר יש לשלוח לגזבר האגודה, **שלמה וורגן** (ת.ד. 2561, ראשון לציון 75124). המחאות יש לרשום לפקודת איל"ת.

אנא, שלחו את דמי החבר לשנת 2014 עוד היום!

תימאטיקה מתחת לפטיש

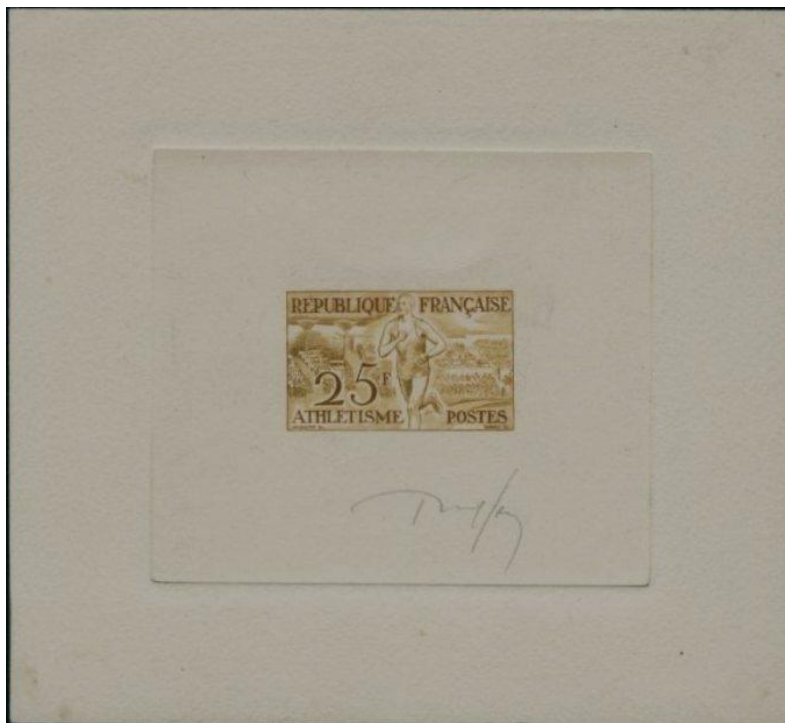
המדור מוקדש הפעם לבית המכירות של פרנסואה פלדמן (כתובת אתר האינטרנט היא www.francoisfeldman.com). בית מכירות זה פועל מפריז, ואין לבלבל בינו ובין בית המכירות של דייויד פלדמן בשווייץ, הגדול והמפורסם ממנו בהרבה.

רוב החומר אצל פלדמן "הקטן" הוא מצרפת ומושבותיה עם דגש על החצי השני של המאה ה-19 והחצי הראשון של המאה ה-20. רמת המחירים הינה סבירה, לדעתנו, ובוודאי יותר זולה מאשר אצל סוחרים צרפתיים גדולים יותר כגון רומה או בר. הפריטים המוצגים להלן הם מתוך מכירה 101 של פלדמן, אשר נערכה בסוף ספטמבר.

החלטנו להתרכז הפעם בקונטרסים צרפתיים, ובשל קוצר היריעה נביא שתי דוגמאות בלבד. הפריט הראשון מראה את צידו הפנימי של קונטרס משנת 1955, כאשר בצד הבולים על שולי הגליון מופיעה פרסומת זוג עם ילד קטן הנושאים עימם מזוודות, אולי בדרכם לחופשה רומנטית באחד מאזורי היין הנזכרים בגליון זה. המחיר ההתחלתי הוא 35 יורו – בהחלט סביר, לדעתנו.

הקונטרס השני הוא מוקדם יותר – משנות העשרים (בולי "הזרעת", מן המניין). על הכריכה מופיעה פרסומת של מפעל ליצור מצעים תחת הסיסמא – "מהמפעל שלנו אל המיטה שלך". בצד שמאל נראה המפעל (במונחי היום זוהי תמונה מזעזעת של זיהום אויר), ובצד ימין עקרת בית מלאת סיפוק עצמי למראה המיטה המוצעת. פרט לאוספים בנושאים כגון טקסטיל או תעשייה קונטרס כזה יכול להתשלב גם בנושא מעמד האישה או בנושא זיהום האויר. באופן טבעי, מחירו של פריט זה הינו יקר יותר מהפריט הקודם, והוא מוצע במחיר ההתחלתי של 120 יורו – בהחלט לא זול, אם כי זוהי רמת המחירים של רוב הקונטרסים הצרפתיים מאותה תקופה. מצד שני, שילוב של קונטרסים כאלה יכול לשדרג כל אוסף תימאטי.

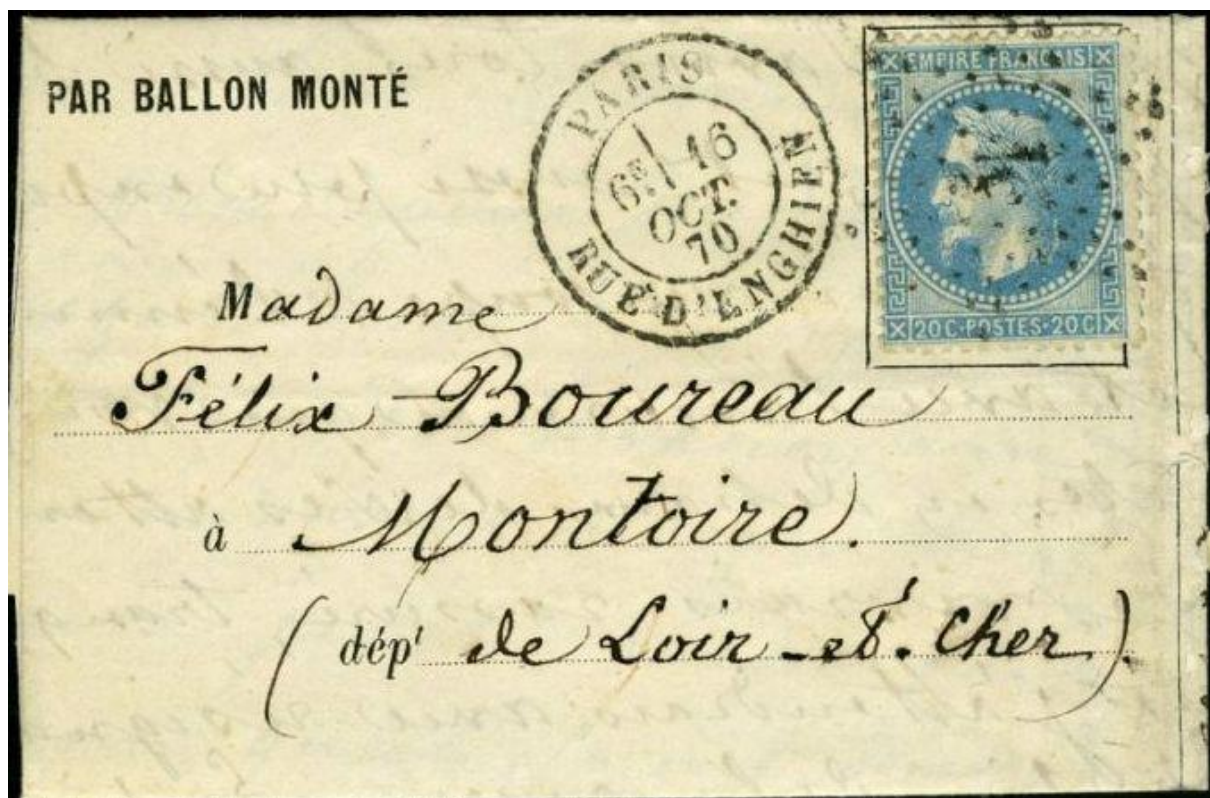

הפריט הבא, הנראה כאן משמאל הוא הגהת אמן (הכוללת גם את חתימת האמן) של בול צרפתי משנת 1953. הבול, בערך נקוב של 25 פרנק, מראה אתלט העוסק בריצה. זהו אחד מתוך סדרה של ששה בולים, אשר הונפקה לכבוד המשחקים האולימפיים שנערכו שנה קודם לכן בהלסינקי. הבול הונפק בצבע ירוק, בעוד שההגהה היא בצבע חום – צהבהב. הגהות אמן נעשו על ידי האמן עצמו בשלב מוקדם של ההנפקה –

עוד לפני הגהות המדפוס (כגון הגהת מטבעת או הגהת הגלופה). אנו מפנים את הקורא המעוניין בהסבר נוסף על ההגהות של בולי צרפת למאמרו של **דרל קיבל** בנושא, אשר פורסם בגליון מספר 12 של נושאונט. זהו פריט הראוי בהחלט לתצוגה, ומחירו ההתחלתי – 70 יורו – נראה לנו סביר לחלוטין.

כמעט בכל מכירה פומבית צרפתית ניתן למצוא פריטים רבים מדואר הכדורים הפורחים (ה"בלון מונטה") שיצא מפריז במהלך המצור על העיר בשנת 1870. כבר מזמן למדו האספנים התימאטים כי פריטים אלו יכולים להשתלב באוספיהם גם משום שלכל כדור פורח הוצמד שם, אשר לו יכולה להיות משמעות תימאטית. כך, למשל, יכול מכתב שנשלח בכדור הפורח **אייזק ניוטון** להשתלב באוסף בנושא המוקדש למדען הדגול או לאחד התחומים הרבים בהם עסק.

הנה, למשל, פריט המוצע אצל פלדמן: מכתב שנשלח בכדור הפורח שנקרא על שם הסופר הדגול **ויקטור הוגו**. המכתב יצא מפריז ב-16 באוקטובר 1870, והגיע ליעדו בכפר הקטן מונטואר, מרחק של 165 קילומטר מהבירה הצרפתית. המכתב הגיע ליעדו ב-22 לאוקטובר, כפי שמלמדת חותמת הגעה בצידו האחורי. המחיר ההתחלתי המבוקש עבור פריט זה הוא 250 יורו.

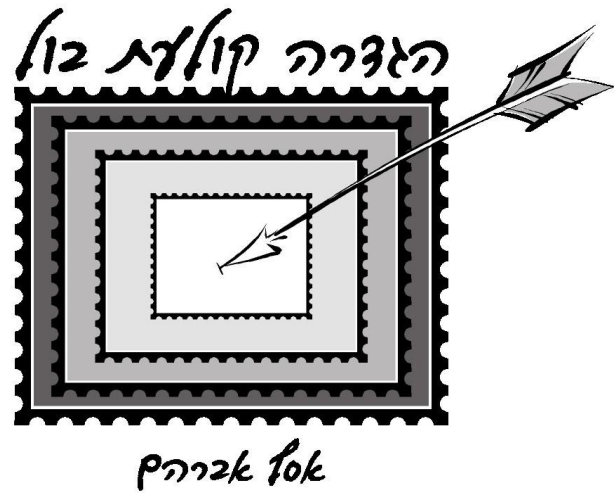

לדעתנו זהו מחיר סביר, המקובל עבור רוב הכדורים הפורחים, בוודאי עבור המאחרים שבהם. כמובן, ישנם כדורים (בייחוד הראשונים שבהם, אשר נשאו פחות דואר או כדורים שחוו אסונות שונים) אשר פריטים שהוטסו בהם יקרים הרבה יותר. שימו לב כי מכתב הממוען ליעד מחוץ לצרפת יהיה יקר יותר, בפרט אם היעד אינו שגרתי (בלגיה, שווייץ או אנגליה הו יעדים נפוצים הרבה יותר מאשר ארצות הברית או רוסיה).

לסיום, נציין כי אצל פרנסואה פלדמן אין עמלה המוטלת על הקונים, ולכן עלות הפריטים היא רק "מחיר הפטיש" בצירוף הוצאות דואר. בעת מתן ההצעות למכירה יש לקחת החשבון עובדה זו. נשמח לשמוע מהקוראים על בתי מכירות החביבים עליהם, אשר מן הראוי להזכיר אותם במדור זה.

בול אהבה

המונח "בול אהבה" מתייחס, למעשה, לסדרת בולי זכרון אמריקאית, המוקדשת לנושא האהבה. בולים בסדרה מונפקים לעיתים תכופות, אך לא על בסיס קבוע, כאשר הראשון שבהם הונפק בשנת 1973. על פי רוב מועד ההנפקה הוא באמצע חודש פברואר, לרגל יום **הקדוש ולנטיין** המוכר גם כחג האהבה. הערך הנקוב של בולי אהבה הוא לרוב מתאים למכתב רגיל בתוך ארצות הברית. רבים מבולי הסדרה מראים פרחים, לבבות, שוקולדים וציפורים. להלן שלושה בולים מתוך הסדרה.

בולי אהבה מהשנים 1995, 1992 ו-1985.

לא קיבלת את נושאונט?

נושאונט, העיתון הבולאי המקוון הראשון בשפה העברית, מופץ ארבע פעמים בשנה. חברי איל"ת זכאים לקבל אותו ללא תשלום, אולם לצורך הפצת נושאונט אנו זקוקים לכתובת הדואר האלקטרוני (e-mail) שלכם. כתובתכם תשמש את ועד האגודה ואת העורכים לצרכי פעילות האגודה בלבד, ולא יעשה בה כל שימוש אחר. פנו אלינו עוד היום לכתובת noson.ed@gmail.com, וגם אתם תקבלו את נושאונט. נשמח גם לשלוח לכם גליונות קודמים, על פי בקשה.

איל"ת על המפה

ה-Israela Esperantisto הוא ביטאון האספרנטיסטים בישראל. העיתון יוצא לאור פעמיים בשנה, ותוכנו משקף את פעילותם של אנשי השפה הבינלאומית בארץ.

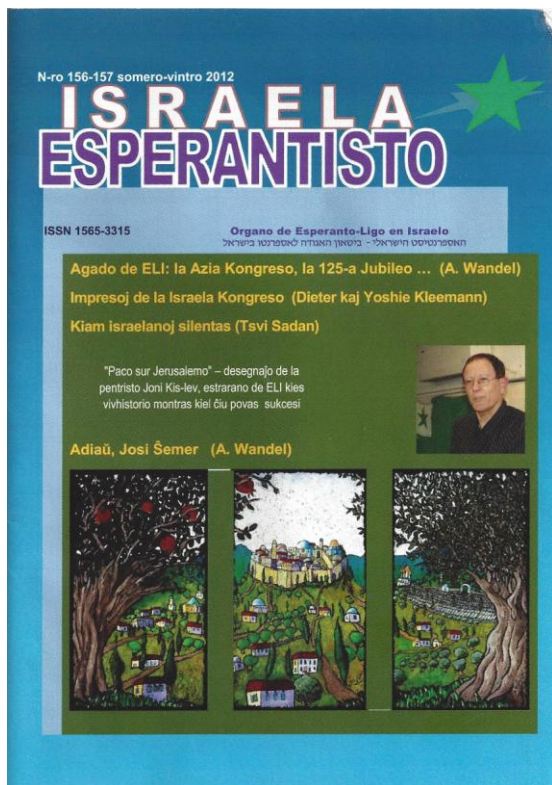
בגליון 156-157 של העיתון, אשר פורסם לפני כשנתיים, פרסמתי מאמר בבטאון זה תחת הכותרת "חדשות בולאיות בישראל". בין השאר דיווחתי במאמר זה על בול האספרנטו השני של ישראל – הבול שהונפק בשנת 2012 לציון חמישים שנה לפעילותו של איגוד השוטרם הבינלאומי (איפ"א) בישראל. כידוע, בשובל הבול מופיעה הסיסמא של הארגון – שירות תוך ידידות – בעברית ובאספרנטו.

במסגרת הסקירה שלי הזכרתי גם מאמרים בנושא אספרנטו בבולאות אשר התפרסמו בשבל (על בול **זמנהוף**, גיליון מספר 64, דצמבר 2006), ובנושאות (מאמרים מפרי עטי על אספרנטו כנושא איסוף תימאטי, גיליונות מספר 102, 103, שניהם מ-2012), וכן סיפרתי על איל"ת. שער גליון 102 של נושאון גם ליווה את המאמר, כך שאיל"ת על המפה.

אני תקווה שבעקבות הפירסום יימצאו אספני בולים נוספים בקרב קהילת האספרנטיסטים בישראל, ואולי גם מצטרפים נוספים לאיל"ת.

בברכה,

יהושע טימאן

בקרו בנושאון – גליון על רצח

אם ברצונכם לפרסם מאמר או ידיעה בחוברת זו הנכם מוזמנים לפנות אל עורכי נושאון בהקדם האפשרי בדואר אלקטרוני noson.ed@gmail.com. ניתן גם לכתוב לנו או בדואר רגיל (בית יואל, נמל תל אביב 40, תל אביב 63506).